

Leïla Slimani

ΔΕΙΤΕ
ΜΑΣ
ΠΟΥ
ΧΟΡΕΥΟΥΜΕ

Μετάφραση
ΚΛΑΙΡ ΝΕΒΕ & ΜΑΝΩΛΗΣ ΠΙΜΠΛΗΣ

ΜΕΤΟΙΧΜΙΟ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Λογοτεχνία

Πρώτη έκδοση Νοέμβριος 2023

Τίτλος πρωτοτύπου *Leïla Slimani, Regardez-nous danser*, Éditions Gallimard 2022

Επιμέλεια – Διόρθωση τυπογραφικών δοκιμίων Γιούλικα Σαμαρά

Σχεδιασμός εξωφύλλου Δήμητρα Μηλιώρη

© 2022, Éditions Gallimard, Paris

© 2022, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ** (για την ελληνική γλώσσα)

ISBN 978-618-03-3231-5

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83231

Κ.Ε.Π. 5488, κ.π. 19012

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562

metaixmio.gr · metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση

Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

- Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

- Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

LEÏLA SLIMANI

ΔΕΙΤΕ ΜΑΣ
ΠΟΥ ΧΟΡΕΥΟΥΜΕ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η χώρα των άλλων

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΜΑΝΩΛΗΣ ΠΙΜΠΛΗΣ – ΚΛΑΙΡ ΝΕΒΕ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η εποχή δεν λαμβάνει υπόψη ποιος είμαι, μου επιβάλλει αυτό που της αρέσει να μου επιβάλλει. Επιτρέψτε μου να αγνοήσω τα γεγονότα.

ΜΠΟΡΙΣ ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ

Η Ματίλντ στεκόταν στο παράθυρο και κοιτούσε τον κήπο. Τον οργιαστικό και άναρχο, σχεδόν κακόγουστο κήπο της. Τη δική της εκδίκηση για τη λιτότητα που της είχε επιβάλει ο άντρας της σε όλα. Δεν είχε καλά καλά ξημερώσει και ο ήλιος, δειλά ακόμα, ξεπρόβαλλε ανάμεσα στις φυλλωσιές. Μια γιακαράντα που τα μενεξεδιά της λουλούδια δεν είχαν ακόμη ανοίξει. Μια γέρικη ιτιά κλαί-ουσα και τα δύο αβοκάντο με τα κλαριά να λυγίζουν κάτω από το βάρος των καρπών που κανένας δεν έτρωγε και σάπιζαν πεσμένα στο χορτάρι. Ο κήπος δεν ήταν ποτέ τόσο όμορφος όσο αυτή την εποχή του χρόνου. Ήταν αρχές Απριλίου του 1968 και η Ματίλντ σκέφτηκε ότι ο Αμίν δεν είχε επιλέξει τυχαία εκείνη τη στιγμή. Τα τριαντάφυλλα που είχε φέρει από το Μαρακές είχαν ανοίξει λίγες μέρες νωρίτερα και στον κήπο πλανιόταν μια δροσερή και γλυκιά μυρωδιά. Κάτω από τα δέντρα απλώνονταν παρτέρια από αγάπανθους, ντάλιες, συστάδες λεβάντας και δεντρολίβανου. Η Ματίλντ έλεγε πως τα πάντα φύτρωναν εκεί. Για τα λουλούδια, αυτή η γη ήταν ευλογημένη.

Ήδη ερχόταν στ' αυτιά της το κελάηδημα των ψαρονιών και είδε δυο κοτσύφια που, χοροπηδώντας πάνω στο γρασίδι, έχωναν τα πορτοκαλιά ράμφη τους μέσα στο χώμα. Ένα από αυτά είχε άσπρα φτερά στο κεφάλι και η Ματίλντ αναρωτήθηκε αν τα άλλα κοτσύφια το κορόιδευαν ή, αντίθετα, αν αυτό καθιστούσε τούτο το πουλί ένα ξεχωριστό

ον, κάτι που υποχρέωνε τα άλλα του είδους του να το σέβονται. «Ποιος ξέρει πώς ζουν τα κοτούφια» σκέφτηκε η Ματίλντ.

Άκουσε τον θόρυβο ενός κινητήρα και τις ομιλίες των εργατών. Στο μονοπάτι που οδηγούσε στον κήπο εμφανίστηκε ένα τεράστιο κίτρινο τέρας. Πρώτα είδε τον μεταλλικό βραχίονα και, στην άκρη αυτού του βραχίονα, το γιγάντιο μηχανικό φτυάρι. Το μηχάνημα ήταν τόσο φαρδύ που δυσκολευόταν να περάσει ανάμεσα από τις σειρές των ελαιόδεντρων και οι εργάτες έδιναν οδηγίες φωνάζοντας στον οδηγό του εκσκαφέα που έσπαζε κλαδιά στο πέρασμά του. Εντέλει, το μηχάνημα στάθμευσε και η ηρεμία επανήλθε.

Αυτός ο κήπος ήταν η φωλιά της, το καταφύγιό της, το καμάρι της. Είχε παίξει εκεί με τα παιδιά της. Είχαν ρίξει μεσημεριανούς ύπνους κάτω από την κλαίουσα και είχαν κάνει πικνίκ στη σκιά του βραζιλιάνικου φίκου. Τους είχε μάθει πώς να ξετρυπώνουν τα ζώα που κρύβονταν μέσα στα δέντρα και στους θάμνους. Την κουκουβάγια και τις νυχτερίδες, τους χαμαιλέοντες που τους έκλειναν σε χαρτονένια κουτιά και τους άφηναν μερικές φορές να ψοφήσουν κάτω από το κρεβάτι τους. Και όταν τα παιδιά της μεγάλωσαν, όταν βαρέθηκαν τα παιχνίδια και τη στοργή της, εκείνη ερχόταν εδώ για να ξεχάσει τη μοναξιά της. Είχε φυτέψει, κλαδέψει, σπείρει, μεταφυτέψει. Είχε μάθει να αναγνωρίζει την κάθε ώρα της ημέρας, το κελάηδημα των πουλιών. Πώς θα μπορούσε τώρα να συλλάβει το χάος και την καταστροφή; Να ευχηθεί τον αφανισμό όσων είχε αγαπήσει;

Οι εργάτες μπήκαν στον κήπο και έμπηξαν πασσάλους έτσι ώστε να σχηματίσουν ένα ορθογώνιο είκοσι μέτρα επί πέντε. Φρόντισαν να μην πατήσουν τα λουλούδια με τις γαλότσες τους καθώς μετακινούνταν και αυτή η λεπτότητα, συγκινητική μεν αλλά μάταιη, άγγιξε τη Ματίλντ. Έκαναν νόημα στον οδηγό του εκσκαφέα, ο οποίος πέταξε το τσιγάρο του από το παράθυρο και έβαλε μπρος τον κινητήρα. Η Ματίλντ ανασκίρτησε και έκλεισε τα μάτια. Όταν τα ξανάνοιξε, η τεράστια μεταλλική δαγκάνα βυθιζόταν στο έδαφος. Το χέρι ενός γίγαντα χωνόταν μέσα στο μαύρο χώμα απελευθερώνοντας μια μυρωδιά από μούσκλια και χούμο. Ξερίζωνε τα πάντα στο πέρασμά του και, όσο περνούσε η ώρα, σχηματιζόταν ένας ψηλός λοφίσκος από χώμα και πέτρες, πάνω στον οποίο κείτονταν άψυχοι θάμνοι και αποκεφαλισμένα λουλούδια.

Αυτό το ατσάλινο χέρι ήταν το χέρι του Αμίν. Να τι σκέφτηκε η Ματίλντ εκείνο το πρωινό που πέρασε ακίνητη πίσω από το παράθυρο του σαλονιού. Παραξενεύτηκε που ο σύζυγός της δεν θέλησε να παραστεί σε αυτό το θέαμα και να δει να πέφτουν ένα ένα τα φυτά και τα δέντρα. Είχε υποστηρίξει πως η τρύπα δεν μπορούσε να γίνει πουθενά αλλού. Ότι έπρεπε να σκάψουν δίπλα στο σπίτι, στο πιο ηλιόλουστο σημείο του οικοπέδου. Ναι, εκεί όπου βρισκόταν η πασχαλιά. Εκεί όπου κάποτε είχε φυτρώσει η λεμονοπορτοκαλιά.

Αρχικά είχε πει όχι. Όχι επειδή δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα. Αλλά διότι το νερό ήταν ένα σπάνιο και πολύτιμο αγαθό που δεν μπορούσε να το χρησιμοποιεί κανείς για τη διασκέδασή του. Είχε πει όχι βάζοντας τις φωνές, επειδή η ιδέα της επίδειξης αυτού του απρεπούς θεάματος σε εξαθλιωμένους χωρικούς τού ήταν απεχθής. Τι θα έλεγαν για την ανατροφή που έδινε στον γιο του, για το πώς χειριζόταν τη γυναίκα του, αν την έβλεπαν μισόγυμνη να κολυμπά σε μια πισίνα; Τότε κι αυτός δεν θα ήταν καλύτερος από τους παλιούς αποίκους ή από κείνους τους αστούς με τα έκλυτα ήθη που αφθονούσαν στη χώρα και πρόβαλλαν ασύστολα την εκθαμβωτική επιτυχία τους.

Όμως η Ματίλντ δεν το έβαλε κάτω. Έκανε πέρα τις αντιρρήσεις του. Χρόνο με τον χρόνο έφερνε πάλι το θέμα στο τραπέζι. Κάθε καλοκαίρι, όταν φυσούσε το σάρκι² και όταν η εξοντωτική ζέστη τής έσπαγε τα νεύρα, πετούσε ξανά την ιδέα της πισίνας που ο σύζυγός της αποστρεφόταν. Εκείνη σκεφτόταν ότι δεν μπορούσε να την καταλάβει, μια και δεν ήξερε κολύμπι και φοβόταν το νερό. Τον καλόπιασε, του ψιθύρισε γλυκόλογα, τον ικέτεψε. Δεν ήταν ντροπή να επιδεικνύουν την επιτυχία τους. Δεν έβλαπταν κανέναν, είχαν κάθε δικαίωμα να απολαμβάνουν τη

2 Καντός άνεμος που έρχεται από τη Σαχάρα.

ζωή, αφού είχαν θυσιάσει τα καλύτερά τους χρόνια στον πόλεμο κι έπειτα στην εκμετάλλευση αυτού του αγροκτήματος. Την ήθελε αυτή την πεινιά, την ήθελε ως αποξημίωση για τις θυσίες της, για τη μοναξιά της, για τα χαμένα της νιάτα. Είχαν πλέον περάσει τα σαράντα και δεν είχαν να αποδείξουν τίποτα σε κανέναν. Όλοι οι κτηματίες της γύρω περιοχής, τουλάχιστον όσοι ζούσαν μια μοντέρνα ζωή, είχαν πεινιά. Θα προτιμούσε μήπως να πηγαίνει να δείχνει τα κάλλη της στο δημοτικό κολυμβητήριο;

Τον κολάκεψε. Παίνεψε τις επιτυχίες του στην έρευνα για καινούργιες ποικιλίες ελαιόδεντρων και για τις εξαγωγές εσπεριδοειδών. Πίστεψε ότι για να τον ρίξει αρκούσε να σταθεί μπροστά του με τα ρόδινα και καυτά μάγουλά της, με τα μαλλιά κολλημένα στους κροτάφους από τον ιδρώτα, με τις γάμπες της γεμάτες κισσούς. Του θύμιζε πως όλα όσα είχαν κατορθώσει τα όφειλαν στη δουλειά τους, στην επιμονή τους. Κι εκείνος τη διόρθωσε: «Εγώ είμαι που δούλεψα. Εγώ είμαι που θα αποφασίσω πώς θα χρησιμοποιήσουμε αυτά τα χρήματα».

Όταν το είπε αυτό, η Ματίλντ ούτε έκλαψε ούτε θύμωσε. Χαμογέλασε μέσα της σκεπτόμενη όλα όσα είχε κάνει για κείνον, για το αγρόκτημα, για τους εργάτες που τους γιάτρευε. Τον χρόνο που είχε δαπανήσει για να μεγαλώσει τα παιδιά τους, να τα συνοδεύει στα μαθήματα χορού και μουσικής, να επιβλέπει τις σχολικές τους εργασίες. Εδώ και μερικά χρόνια ο Αμίν τής είχε αναθέσει τα λογιστικά του αγροκτήματος. Έκοβε τιμολόγια, πλήρωνε τους μισθούς και τους προμηθευτές. Και μερικές φορές, ναι, με-

ρικές φορές, της συνέβαινε να παραποιήσει τους λογαριασμούς. Άλλαζε μια γραμμή, επινοούσε έναν επιπλέον εργάτη ή μια παραγγελία που δεν είχε γίνει ποτέ. Και σε ένα συρτάρι του οποίου μόνο εκείνη είχε το κλειδί έκρυβε μάτσα χαρτονομίσματα τυλιγμένα σε ρολό που τα συγκρατούσε ένα μπες λαστιχάκι. Το έκανε εδώ και τόσον καιρό που δεν ένιωθε πια ντροπή ούτε και φοβόταν μήπως την ανακαλύψουν. Το ποσό ολοένα και μεγάλωνε και εκτιμούσε πως ήταν μια παρακράτηση που την άξιζε, ένας φόρος που επέβαλλε ως αποζημίωση για τις ταπεινώσεις που είχε υποστεί. Και ως εκδίκηση.

Η Ματίλντ είχε γεράσει και μάλλον εξαιτίας εκείνου, σίγουρα εξαιτίας εκείνου, έδειχνε μεγαλύτερη από την ηλικία της. Το δέρμα του προσώπου της, διαρκώς εκτεθειμένο στον ήλιο και στον άνεμο, φαινόταν πιο τραχύ. Το μέτωπο όπως και οι γωνίες του στόματός της είχαν γεμίσει ρυτίδες. Ακόμα και το πράσινο των ματιών της είχε χάσει τη λάμψη του, σαν πολυφορεμένο φόρεμα. Είχε παχύνει. Για να προκαλέσει τον άντρα της, μια μέρα που είχε καύσωνα, άρπαξε το λάστιχο που χρησιμοποιούσαν για να ποτίζουν τον κήπο και, μπροστά στα μάτια της υπηρέτριας και των εργατών, κατάβρεξε όλο της το σώμα. Τα ρούχα της κόλλησαν πάνω της, αποκαλύπτοντας τις σκληρές της θηλές και το τρίχωμα της ήβης της. Εκείνη την ημέρα οι εργάτες, περνώντας τη γλώσσα πάνω στα μαυρισμένα δόντια τους, προσευχθήθηκαν στον Θεό μη και τρελαθεί ο Αμίν. Γιατί μπορεί να έκανε κάτι τέτοιο μια ενήλικη γυναίκα; Πράγματι, μερικές φορές κατάβρεχαν τα παιδιά όταν

κόντευαν να λιποθυμήσουν, όταν ο καυτός ήλιος τα έκανε να παραληρούν. Τους έλεγαν να κλείσουν καλά τη μύτη και το στόμα τους, γιατί το νερό του πηγαδιού μπορούσε να τα αρρωστήσει ή και να τα σκοτώσει ακόμα. Η Ματίλντ ήταν σαν τα παιδιά και, όπως κι εκείνα, δεν κουραζόταν ποτέ να παρακαλά. Μιλούσε για την περασμένη τους ευτυχία, για τις διακοπές τους στη θάλασσα, στο καλυβάκι του Ντράγκαν στη Μεχντία. Ο Ντράγκαν, ορίστε, δεν είχε φτιάξει πισίνα στο σπίτι του στην πόλη; «Γιατί η Κορίν» είπε «να έχω κάτι που δεν έχω εγώ;»

Έπεισε τον εαυτό της ότι αυτό το επιχείρημα ήταν που έκανε τον Αμίν να καταθέσει τα όπλα. Το είχε πει με το συγγνώ και αυστηρό ύφος ενός μετρ στους εκβιασμούς. Πίστευε ότι το 1967, για μερικούς μήνες, ο σύζυγός της είχε σχέσεις με την Κορίν. Ήταν πεπεισμένη γι' αυτό, χωρίς ωστόσο να έχει βρει ποτέ άλλες ενδείξεις εκτός από μια μυρωδιά στα πουκάμισά του, ένα σημάδι από κραγιόν – εκείνες τις πεζές και αηδιαστικές ενδείξεις που πέφτουν στα χέρια της νοικοκυράς. Όχι, δεν είχε αποδείξεις κι εκείνος δεν το ομολόγησε ποτέ, αλλά ήταν ολοφάνερο, λες και έκαιγε ανάμεσα σε αυτούς τους δυο ανθρώπους μια φωτιά που δεν θα διαρκούσε αλλά που εκείνη θα έπρεπε υποχρεωτικά να υπομείνει. Η Ματίλντ επιχείρησε μια φορά αδέξια ν' ανοίξει κουβέντα σχετικά με αυτό στον Ντράγκαν. Ο γιατρός όμως, που ο χρόνος τον είχε κάνει ακόμα πιο καλόβολο και φιλοσοφημένο, έκανε πως δεν καταλάβαινε. Αρνήθηκε να συνταχθεί στο πλευρό της, να περιπέσει σε τέτοιες μικρότητες και να διεξαγάγει, μαζί με τη φλογερή

Ματίλντ, αυτό που ο ίδιος θεωρούσε έναν μάταιο πόλεμο. Η Ματίλντ δεν έμαθε ποτέ πόσον καιρό είχε περάσει ο Αμίν στην αγκαλιά αυτής της γυναίκας. Αγνοούσε αν επρόκειτο για αγάπη, αν είχαν ανταλλάξει τρυφερά λόγια ή αν, αντίθετα –και αυτό ήταν ίσως χειρότερο– είχαν βιώσει ένα βουβό, σαρκικό πάθος.

Με τα χρόνια ο Αμίν είχε γίνει ακόμα πιο όμορφος. Οι κρόταφοί του είχαν ασπρίσει και είχε αφήσει ένα λεπτό γκρίζο μουστάκι που τον έκανε να μοιάζει με τον Ομάρ Σαρίφ. Όπως οι σταρ του σινεμά, φορούσε κι εκείνος γυαλιά ηλίου που δεν τα έβγαζε σχεδόν ποτέ. Αλλά δεν ήταν μόνο το μαυρισμένο του πρόσωπο, το τετράγωνο πιγούνι, τα λευκά του δόντια που αποκαλύπτονταν τις σπάνιες φορές που χαμογελούσε, δεν ήταν μόνο αυτά που τον έκαναν όμορφο. Η ηλικία αναδείκνυε τον ανδρισμό του. Οι κινήσεις του είχαν γίνει πιο χαλαρές, η φωνή του πιο βαθιά. Τώρα πια, η αυστηρότητά του περνιόταν για σύνεση, το σοβαρό του ύφος τον έκανε να θυμίζει εκείνα τα θηρία που, ενώ είναι σωριασμένα πάνω στην άμμο και μοιάζουν νωθρά, ξαφνικά, μ' έναν πήδο, χυμούν στο θήραμά τους. Δεν είχε πλήρη επίγνωση της γοητείας που ασκούσε, την ανακάλυπτε σταδιακά, όσο αυτή ανθούσε, σαν να ήταν κάτι έξω από αυτόν. Και σ' αυτόν τον τρόπο που είχε να ξαφνιάζεται με τον ίδιο του τον εαυτό οφειλόταν μάλλον η επιτυχία του στις γυναίκες.

Ο Αμίν είχε αποκτήσει αυτοπεποίθηση και είχε πλουτίσει. Δεν περνούσε πια τις νύχτες κοιτάζοντας το ταβάνι με τα μάτια ανοιχτά υπολογίζοντας τα χρέη του. Δεν έβλεπε

πια στα όνειρά του την επικείμενη καταστροφή του, τον ξεπεσμό των παιδιών του, ούτε τις ταπεινώσεις που τους έμελλε να υποστούν. Ο Αμίν κοιμόταν. Οι εφιάλτες τον είχαν αφήσει και στην πόλη είχε γίνει σεβαστό πρόσωπο. Τους καλούσαν τώρα σε δεξιώσεις, ο κόσμος ήθελε να τους γνωρίσει, να κάνει παρέα μαζί τους. Το 1965 τους πρότειναν να γίνουν μέλη του ροταριανού ομίλου και η Ματίλντ κατάλαβε πως η πρόταση δεν είχε γίνει για κείνη αλλά για τον άντρα της και ότι οι γυναίκες των άλλων μελών είχαν συντελέσει σ' αυτό. Αν και λιγομίλητος, ο Αμίν έλκυε το ενδιαφέρον όλων. Οι γυναίκες τού ζητούσαν να χορέψει μαζί τους, ακουμπούσαν το μάγουλό τους στο δικό του, τραβούσαν το χέρι του πάνω στους γοφούς τους και, ακόμα και αν εκείνος δεν ήξερε τι να πει, ακόμα και αν δεν ήξερε να χορεύει, μερικές φορές σκεφτόταν πως μια τέτοια ζωή ήταν δυνατή, μια ζωή τόσο ελαφριά όσο η σαμπάνια που οσφραίνόταν στην ανάσα τους. Στις δεξιώσεις η Ματίλντ μισούσε τον εαυτό της. Έβρισκε ότι μιλούσε υπερβολικά, ότι έπινε υπερβολικά και στη συνέχεια για μέρες ολόκληρες μετάνιωνε για τη συμπεριφορά της. Φανταζόταν πως ο κόσμος την κατέκρινε, πως τη θεωρούσε ανόητη και άχρηστη, πως την περιφρονούσε που έκλεινε τα μάτια στις απιστίες του συζύγου της.

Επιπλέον, αν τα μέλη του Ρόταρι Κλαμπ επέμεναν, αν ήταν τόσο καλοπροαίρετα, τόσο περιποιητικά με τον Αμίν, αυτό συνέβαινε επειδή ήταν Μαροκινός. Δεχόμενη Άραβες μεταξύ των μελών της, η λέσχη ήθελε να αποδείξει ότι είχε παρέλθει η εποχή του αποικισμού, η εποχή

που οι μεν ζούσαν χωριστά από τους δε. Φυσικά, πολλοί εγκατέλειψαν τη χώρα το φθινόπωρο του 1956, όταν το οργισμένο πλήθος κατέκλυσε τους δρόμους και άφησε την αιμοχαρή μανία του να ξεσπάσει. Το πλινθοποιείο πυρπολήθηκε, άνθρωποι δολοφονήθηκαν στη μέση του δρόμου και οι ξένοι κατάλαβαν ότι αυτή η χώρα δεν ήταν πια το σπίτι τους. Ορισμένοι πήραν τα πράγματά τους και έφυγαν, εγκαταλείποντας τα διαμερίσματά τους όπου τα έπιπλα μάζεψαν κάμποση σκόνη προτού αγοραστούν από κάποια μαροκινή οικογένεια. Γαιοκτήμονες απαρνήθηκαν τα χωράφια τους και τα χρόνια του μόχθου που τους είχαν αφιερώσει. Ο Αμίν αναρωτιόταν αν αυτοί που έφυγαν ήταν οι πιο φοβητσιάρηδες ή εκείνοι που έβλεπαν πιο καθαρά. Ωστόσο, αυτό το κύμα αναχωρήσεων ήταν απλώς μια παρένθεση. Μια αναδιοργάνωση, μέχρι η ζωή να ξαναβρεί τους κανονικούς της ρυθμούς. Δέκα χρόνια μετά την ανεξαρτησία, η Ματίλντ όφειλε να παραδεχτεί ότι το Μεκνές δεν είχε αλλάξει και τόσο. Κανένας δεν γνώριζε τα καινούργια ονόματα των δρόμων, τα αραβικά τους ονόματα, και συνέχιζαν να δίνουν ραντεβού στη λεωφόρο Πολ Ντουμέρ ή στην οδό ντε Ρεν, απέναντι από το φαρμακείο του κυρίου Αντρέ. Ο συμβολαιογράφος είχε παραμείνει όπως και η ψιλικατζού, ο κομμωτής με τη γυναίκα του, οι ιδιοκτήτες του καταστήματος ειδών ένδυσης, ο οδοντίατρος, οι γιατροί. Όλοι τους ήθελαν να συνεχίσουν να απολαμβάνουν, πιο διακριτικά, πιο συγκρατημένα, τις χαρές αυτής της ανθισμένης και χαριτωμένης πόλης. Όχι, δεν έγινε καμία επανάσταση, μόνο

επικράτησε μια αλλαγή στην ατμόσφαιρα, μια επιφυλακτικότητα, μια επίπλαστη εικόνα αρμονίας και ισότητας. Στη διάρκεια των δείπνων του ροταριανού ομίλου, στα τραπέζια όπου κάθονταν μαζί Μαροκινοί αστοί και μέλη της ευρωπαϊκής κοινότητας, θα έλεγε κανείς ότι η αποικιοκρατία δεν ήταν παρά μια παρεξήγηση, ένα λάθος για το οποίο οι Γάλλοι είχαν μετανιώσει ενώ οι Μαροκινοί προσποιούνταν ότι το είχαν ξεχάσει. Ορισμένοι ήθελαν οπωσδήποτε να το πουν, ποτέ τους δεν υπήρξαν ρατσιστές και όλη αυτή η ιστορία τούς είχε ενοχλήσει τρομερά. Ορκίζονταν ότι τώρα πια ένιωθαν ανακουφισμένοι, ότι τα πράγματα είχαν ξεκαθαρίσει, ότι κι εκείνοι ανέπνεαν πιο ελεύθερα από τότε που η πόλη είχε πετάξει έξω την κακιά φάρα. Οι ξένοι πρόσεχαν τα λόγια τους. Αν δεν είχαν φύγει, ήταν για να μην επισπεύσουν την καταστροφή μιας χώρας που τους είχε ανάγκη. Φυσικά, κάποια μέρα θα παραχωρούσαν τη θέση τους σε άλλους, θα έφευγαν, και τότε ο φαρμακοποιός, ο οδοντίατρος, ο γιατρός και ο συμβολαιογράφος θα ήταν Μαροκινοί. Αλλά στο μεταξύ έμεναν και πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους. Στο κάτω κάτω, δεν ήταν τόσο διαφορετικοί από τους Μαροκινούς που κάθονταν στο τραπέζι τους. Από αυτούς τους κομπούς και ανοιχτόμυαλους άντρες, συνταγματάρχες ή ανώτερους δημόσιους υπαλλήλους, των οποίων οι σύζυγοι εμφανίζονταν με δυτικού τύπου φορέματα και κοντά μαλλιά. Όχι, δεν διέφεραν τόσο από κείνους τους αστούς που, χωρίς ενοχές, χωρίς προκαταλήψεις, άφηναν ξυπόλυτα παιδιά να κουβαλούν τα ψώνια τους στην κεντρική

αγορά. Που αρνούνταν να υποκύψουν στα παρακάλια των ζητιάνων «γιατί είναι σαν να ταΐζεις το σκυλί κάτω από το τραπέζι. Συνηθίζουν και χάνουν την ελάχιστη διάθεση που έχουν να αγωνιστούν και να δουλέψουν». Απ' τη μεριά τους, οι Γάλλοι δεν θα τολμούσαν ποτέ να πουν ότι ήταν θλιβερή αυτή η τάση του λαού να ζητιανεύει και να παραπονιέται. Δεν θα τολμούσαν ποτέ να κατηγορήσουν, όπως οι Μαροκινοί, τις υπηρέτριες για ατιμία, τους κηπουρούς για τεμπελιά, τον φτωχό λαό για υπανάπτυξη. Και γελούσαν, λίγο πιο δυνατά απ' όσο έπρεπε, όταν οι Μαροκινοί φίλοι τους έλεγαν πως δεν υπήρχε ελπίδα να χτίσουν κάποτε μια σύγχρονη χώρα με τέτοιο αναλφάβητο πληθυσμό. Αυτοί οι Μαροκινοί, κατά βάθος, ήταν ολόιδιοι μ' εκείνους. Μιλούσαν την ίδια γλώσσα, έβλεπαν τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο και ήταν δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι είχε υπάρξει εποχή που δεν ανήκαν στο ίδιο στρατόπεδο και αντιμετώπιζαν ο ένας τον άλλον ως εχθρό.

Αρχικά ο Αμίν ήταν επιφυλακτικός. «Έκαναν κωλοτούμπα» έλεγε στη Ματίλντ. «Παλιά ήμουν ο βρομο-Άραβας, ο αράπης, και τώρα κύριε Μπελχάζ, αποδώ, κύριε Μπελχάζ, αποκεί». Ένα βράδυ, στη διάρκεια μιας χοροεσπερίδας στη χασιέντα, η Ματίλντ κατάλαβε ότι είχε δίκιο. Η Μονίκ, η γυναίκα του κομμωτή τα είχε πει και στη μέση μιας συζήτησης ξεστόμισε τη λέξη «αράπακλας». Έφερε τα χέρια μπροστά στο στόμα της σαν να ήθελε να ξαναβάλει πίσω την καταραμένη λέξη και έβγαλε ένα μακρόσυρτο «ωχ» με τα μάτια γουρλωτά και τα μάγουλα κατακόκκινα.

Εκτός απ' τη Ματίλντ, κανένας άλλος δεν την είχε ακούσει, αλλά η Μονίκ ζητούσε διαρκώς συγγνώμη. Επαναλάμβανε ασταμάτητα: «Σε διαβεβαιώ, δεν ήθελα να το πω αυτό. Δεν ξέρω τι μ' έπιασε».

Τέλος της δεκαετίας του 1960, Μαρόκο. Ο αέρας είναι ηλεκτρισμένος, όλα είναι έτοιμα να εκραγούν. Αυτό ακριβώς συμβαίνει και στην οικογένεια της Ματίλντ και του Αρίν, μιας Γαλλίδας κι ενός Μαροκινού, με τα δυο παιδιά τους να αναζητούν τη θέση τους σε ένα νέο ανεξάρτητο Μαρόκο που ξεχειλίζει από δυνατότητες αλλά και κινδύνους.

Η Αϊσά, αποφασιστική και φιλομαθής, ονειρεύεται να φύγει από το Μαρόκο για να σπουδάσει ιατρική στη χώρα καταγωγής της μητέρας της. Ο μικρότερος αδερφός της, ο Σελίμ, πιο ελεύθερο πνεύμα, θα ακολουθήσει τους Ευρωπαίους και Αμερικανούς χίπιδες που καταφθάνουν μαζικά στην Ταγγέρη, στην Καζαμπλάνκα και στην Εσαουίρα, για να επιδοθούν στη χρήση ναρκωτικών και στον ελεύθερο έρωτα. Παιδιά της επανάστασης, η Αϊσά και ο Σελίμ βιώνουν την εκστατική πρώτη έξαρση της επιθυμίας με φόντο μια χώρα μεθυσμένη από το ξαφνικό αίσθημα ελευθερίας και σύντομα ανακαλύπτουν πως τα ιδανικά της νιότης τους συγκρούονται με την πραγματικότητα της χώρας τους: με τον ρατσισμό και τη διαφθορά μιας χώρας που αλλάζει ραγδαία στον δρόμο της προς την ανεξαρτησία. Κι έτσι, τα δυο αδέρφια, βιώνοντας την έξαψη αλλά και τον τρόπο της ελευθερίας, χαράσσουν μια πορεία προς τον ίδιο τους τον εαυτό: ποιοι είναι και ποιοι ονειρεύονται να γίνουν.

Στο *Δείτε μας που χορεύουμε*, η Σλιμανί πιάνει το νήμα αποκεί που το άφησε στη *Χώρα των άλλων*, και αντλώντας από το συναρπαστικό παρελθόν της οικογένειάς της πλάθει ένα τολμηρό χρονικό της αδιάκοπης αναζήτησης της ελευθερίας, προσωπικής αλλά και κοινωνικής.

ISBN:978-618-03-3231-5

9 786180 332315

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83231

metaixmio.gr

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ
ΚΑΙ ΣΕ
e-book